

закладах України», «Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань із питань охорони праці» та ін. Для формування культури виконання правил техніки безпеки як у побуті, так і на виробництві необхідно закласти відповідний фундамент у дітей та розвивати її в процесі безперервного навчання в галузі безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Нині характерною особливістю діяльності фахівця з охорони праці є його професійна компетентність. А тому для підвищення якості їх підготовки у вищому навчальному закладі велике значення мають методичне дослідження й обґрунтування тем навчальної програми з охорони праці, пов'язаних з їх професійною діяльністю; використання ефективних нових технологій навчання (дистанційних, комп'ютерних, модульних, кредитно-модульних технологій, мультимедіа технологій) як в автономній формі, так і в поєднанні з традиційною формою навчання; здійснення необхідного і якісного контролю досягнень студентами відповідного рівня знань, навичок та умінь; розробка та систематизація дидактичних засобів навчання, у тому числі електронних навчальних посібників, ілюстративних і методичних матеріалів; створення автоматизованих навчальних курсів, комп'ютерних програм, автоматизованої системи контролю засвоєних знань. Дотримання вимог безпеки життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу є обов'язковим під час уроків з усіх навчальних предметів.

Отже, підготовка майбутніх учителів технологій з питань охорони праці має величезне значення для здійснення державної політики в галузі охорони праці. Але проблеми формування необхідних знань, умінь і навичок та підвищення їх якості з питань безпеки праці, проблеми удосконалення форм і методів викладання науки охорони праці, проблеми впровадження та використання інформаційних, модульних, особистісно орієнтованих технологій під час вивчення охорони праці досі залишаються актуальними.

Список використаної літератури

1. Безпека життєдіяльності, цивільна оборона та охорона праці : Інтегрована навчальна програма. – К. : Освіта України, 2005. – 24 с.
2. Биков В. І. Удосконалення процесу викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності» у вищих закладах освіти / В. І. Биков, О. С. Кожем'якін // Безпека життєдіяльності. – 2007. – № 5. – С. 38–39.
3. Кобилянський О. В. Проблеми підготовки спеціалістів з безпеки життєдіяльності у вищих навчальних закладах / О. В. Кобилянський // Гуманізм та освіта : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., 11-13 червня 2006 р. – Вінниця : Вінницький національний технічний університет, 2006.

ОХОРОНА ПРАЦІ – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ

*Булан Р. А.
м. Полтава*

Анотація. У статті розглянуто базові позиції охорони праці як невід'ємної складової системи в процесі підготовки майбутніх вчителів інформатики на основі сучасних проблем організації вивчення предмету «Основ охорони праці». Приділено увагу на пошук шляхів для оптимізації змісту підготовки майбутніх вчителів інформатики.

Ключові слова: вчитель інформатики, професійна підготовка, вивчення дисципліни «Основи охорони праці».

Важливою конкурентною перевагою окремої держави у світовому співпраці вважається високий рівень спеціалістів різних сфер діяльності.

У процесі вузівської підготовки формується професійна свідомість, яка на його

базових психологічних структурах виступає провідною метою підготовки фахівця. Однак процес його формування не обмежується рамками вузівського навчання, а продовжується і поглиблюється в ході професійної діяльності. Професійна діяльність вчителя інформатики за своїм характером давно і однозначно віднесена в наукових дослідженнях до творчих видів діяльності і розглядається як важка праця. Її складність проявляється в різноманітності компонентів, в різноплановості взаємозв'язків між ними, а також між цими компонентами і зовнішнім середовищем (конкретними умовами, в яких здійснюється навчальний процес).

Педагогічна освіта є фундаментом системи освіти в цілому. Від того, як буде підготовлений вчитель, цілком залежить майбутнє нашої країни. У буквальному розумінні майбутнє нашої держави залежить від того, наскільки буде готовий вчитель до створення безпечних умов навчально-виховного процесу [2].

Проблема підготовки майбутнього вчителя інформатики (технологій) висвітлювалася у працях О. Коберника, М. Євтуха, А. Вербицького, В. Андріяшина, В. Мадзігона, В. Сидоренка, І. Зязюна, А. Вихруща, О. Гедвіллота ін. Питаннями підвищення компетентності майбутнього педагога в галузі охорони праці займалися В. Заплатинський, Педагогічні науки Випуск 122, 2014 В. Петренко, І. Поташнюк, С. Сливко, Є. Чернишова. Проблеми підвищення компетентності вчителів із питань охорони праці вивчали О. Баб'як, Я. Бедрій, В. Заплатинський, В. Петренко, І. Поташнюк, С. Сливко, Є. Чернишова.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє стверджувати, що підготовка сучасного вчителя інформатики – важлива та актуальна проблема. Проте слід зауважити, що сьогодні недостатньо уваги приділялося питанням підготовки вчителів інформатики знань та практичних вмінь і навичок з охорони праці. Вищезгадані автори фокусують свої наукові інтереси переважно на формуванні у студентів знань і вмінь здорового способу життя, підготовці майбутніх педагогів до формування знань і вмінь учнів про здоров'я та безпеку життєдіяльності людини. Мала увага приділяється дослідженню у напрямку організації навчально-виховного процесу із дотриманням вимог охорони праці, а особливо питання використання вчителем інформатики знань з охорони праці під час практичних занять.

Метою статті є визначення основних складових системи вивчення охорони праці під час підготовки вчителів інформатики, що необхідні в їх професійній діяльності.

Завдання: визначити зміст системи підготовки вчителів технологій у галузі охорони праці, та запропонувати шляхи її реалізації.

Якість особистості випускника вищого навчального закладу визначається як цілісна сукупність характеристик особистості, що відбиває зміст соціально значущих і професійно важливих властивостей особи, яка закінчує вищий навчальний заклад, і проявляється у вигляді рівня сформованості. Компетенція, як предметна сфера, в якій індивід добре обізнаний і в якій він проявляє готовність до виконання діяльності, включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної сфери, здатність знати й розуміти), знання як діяти (практичне й оперативне застосування знань до конкретних ситуацій), знання як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття і життя з іншими у соціальному контексті) [4].

У процесі вузівської підготовки формується професійна свідомість, яке на його базових психологічних структурах виступає провідною метою підготовки фахівця. Однак процес його формування не обмежується рамками вузівського навчання, а продовжується і поглиблюється в ході професійної діяльності. Професійна діяльність вчителя технологій за своїм характером давно і однозначно віднесена в наукових дослідженнях до творчих видів діяльності і розглядається як вельми нелегка праця. Її складність проявляється в різноманітності компонентів, в різноплановості взаємозв'язків

між ними, а також між цими компонентами і зовнішнім середовищем (конкретними умовами, в яких здійснюється навчальний процес).

Очевидно, що опанування та сформованість системи знань та відповідних умінь, які дозволяють вирішувати типові завдання професійної діяльності під час здійснення певних виробничих функцій – кола обов'язків, які виконує фахівець відповідно до займаної посади і які визначаються посадовою інструкцією або кваліфікаційною характеристикою – стають результатом відповідного рівня навчання майбутніх спеціалістів, зокрема у вищій школі.

Закон України «Про охорону праці» [5] визначає основні положення щодо реалізації конституційного права працівників на охорону їх життя і здоров'я у процесі праці, на належні, безпечні і здорові умови праці, регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Міністерства надзвичайних ситуацій та Державної служби гірського нагляду і промислової безпеки України «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільною захисту у вищих навчальних закладах України» [6] необхідно підвищити рівень охорони праці під час підготовки вчителів з технологій. Це викликано тим, що кількість нещасних випадків, професійних захворювань, аварій сягнула значної величини.

Вивчення курсу «Основи охорони праці» ґрунтується на знаннях з питань безпеки життєдіяльності, отриманих студентами під час освоєння навчальних програм, що передбачені для підготовки майбутніх фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр, а програма курсу «Охорона праці в галузі» на основі раніше отриманих знань вбачає вивчення питань з охорони праці відповідно конкретній галузі і особливостей професійної діяльності майбутніх вчителів. Охорона праці як галузь науки виникла на перетині соціально правових, технічних і медичних наук, науки про людину.

На стан фізичного і духовного здоров'я учасників освітнього процесу істотний вплив роблять багато негативні явища навколишньої дійсності, зниження рівня життя в цілому по країні, кризова ситуація в освіті, повсюдне погіршення екологічної обстановки та ін. Явно загострилися протиріччя між такою пріоритетною цінністю, як фізичне і моральне здоров'я підростаючого покоління, і відсутністю умов, необхідних для формування цієї цінності в освітніх установах.

Педагогічна практика підтверджує, що рівень безпечних і нешкідливих умов навчального процесу в школі явно недостатній. Таке положення негативно позначається на зниженні травматизму школярів. Це пояснюється недостатньою увагою до проблеми підготовки майбутніх вчителів в педвузах, а саме з питань охорони праці.

Аналіз стану досліджуваної нами проблеми в педагогічній теорії і практиці та сучасних умовах підготовки майбутнього вчителя технологій виявив наступне соціально-педагогічне протиріччя: між вимогами до вчителів щодо забезпечення безпечних умов проведення різних видів навчальних занять та недостатнім рівнем їх спеціальної підготовки з охорони праці в освітніх установах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумки відзначимо, що зміст навчання охорони праці майбутніми вчителями інформатики ґрунтується на вимогах стандарту вищої освіти «Технологічна освіта» та типовій навчальній програмі «Основи охорони праці». Дана навчальна база дає рівень підготовки вчителя інформатики з питань охорони праці, який не задовольняє сучасні вимоги, що висуваються до нього при виконанні своїх професійних обов'язків.

Необхідним і першочерговим завданням є адаптація змісту підготовки вчителя

інформатики, відповідно до особливостей його майбутньої професійно-педагогічної діяльності, що в свою чергу зумовлює потребу у розробці нових форм та методів їх підготовки.

Високий рівень підготовки вчителя у цьому напрямку дозволить гарантувати значно вищий рівень компетенції з організації безпечного навчально-виховного процесу, а відповідно і вищий рівень його професійної підготовки.

Список використаної літератури:

1. Бедрій Я. І. Охорона праці : навчальний посібник / Я. І. Бедрій, С. І. Дембіський, В. С. Джигирей та ін. – Львів : ТОВ «К.К.К.», 1997. – С. 67.
2. Безпека життєдіяльності, цивільна оборона та охорона праці // Інтегрована навчальна програма. – К. : Освіта України, 2005. – С. 24.
3. Наказ № 969/922/216 Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України».
4. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи. – Випуск 31 / за ред. В. Д. Сиротюка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – С. 58.
5. Типова навчальна програма нормативної дисципліни «Охорона праці в галузі» для вищих навчальних закладів для всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційними рівнями «Спеціаліст», «Магістр». – Київ. 2011.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТРАВМАТИЗМУ ПРИ ОБРОБЦІ ТКАНИННИХ МАТЕРІАЛІВ

*Іванова О. Г.
м. Полтава*

Легка промисловість це одна з провідних та соціально орієнтованих галузей України. Працівники більшості професій легкої промисловості у процесі виробничої діяльності зазнають впливу комплексу шкідливих виробничих чинників, серед яких домінують підвищені рівні шуму і вібрації, електромагнітне випромінювання, несприятливий мікроклімат, статична робоча поза, монотонність праці та підвищене зорове та м'язове напруження під час виконання технологічних операцій (тривалість зосередження – 80-90% від часу зміни) [1,3].

На деяких робочих місцях працівники легкої промисловості зазнають впливу дії канцерогенних речовин таких, як. формальдегід, тетрахлоретилен, сполуки хрому (VI), газ радон та інші. У виробничих приміщеннях, особливо при переробці бавовни, вовни та лляного волокна, утворюється пил, який приводить до захворювань шкіри (подразнення шкіри, екземи, подразнення верхніх дихальних шляхів, кон'юнктивіт,) та внутрішніх органів (астматичне захворювання легень, гострі отруєння, тяжкі хронічні захворювання).

Тепло від працюючого устаткування приводить до перегріву працівника, у результаті чого терморегуляція тіла порушується. Мікрокліматичні параметри на робочих місцях швачок, розкрійників, термообробників, апретурників, прасувальників у швейному та трикотажному виробництвах характеризуються підвищеною температурою повітря (26,5-29,0°C) та підвищеною відносною вологістю (до 80%) Це приводить до зростання простудних, серцево-судинних, бронхолегеневих та інших захворювань[3].

Шкідливі умови праці, крім професійних захворювань, викликають захворювання з тимчасовою втратою працездатності. З цих захворювань питома вага належить хворобам органів дихання, системи кровообігу, кістково-м'язової та нервової